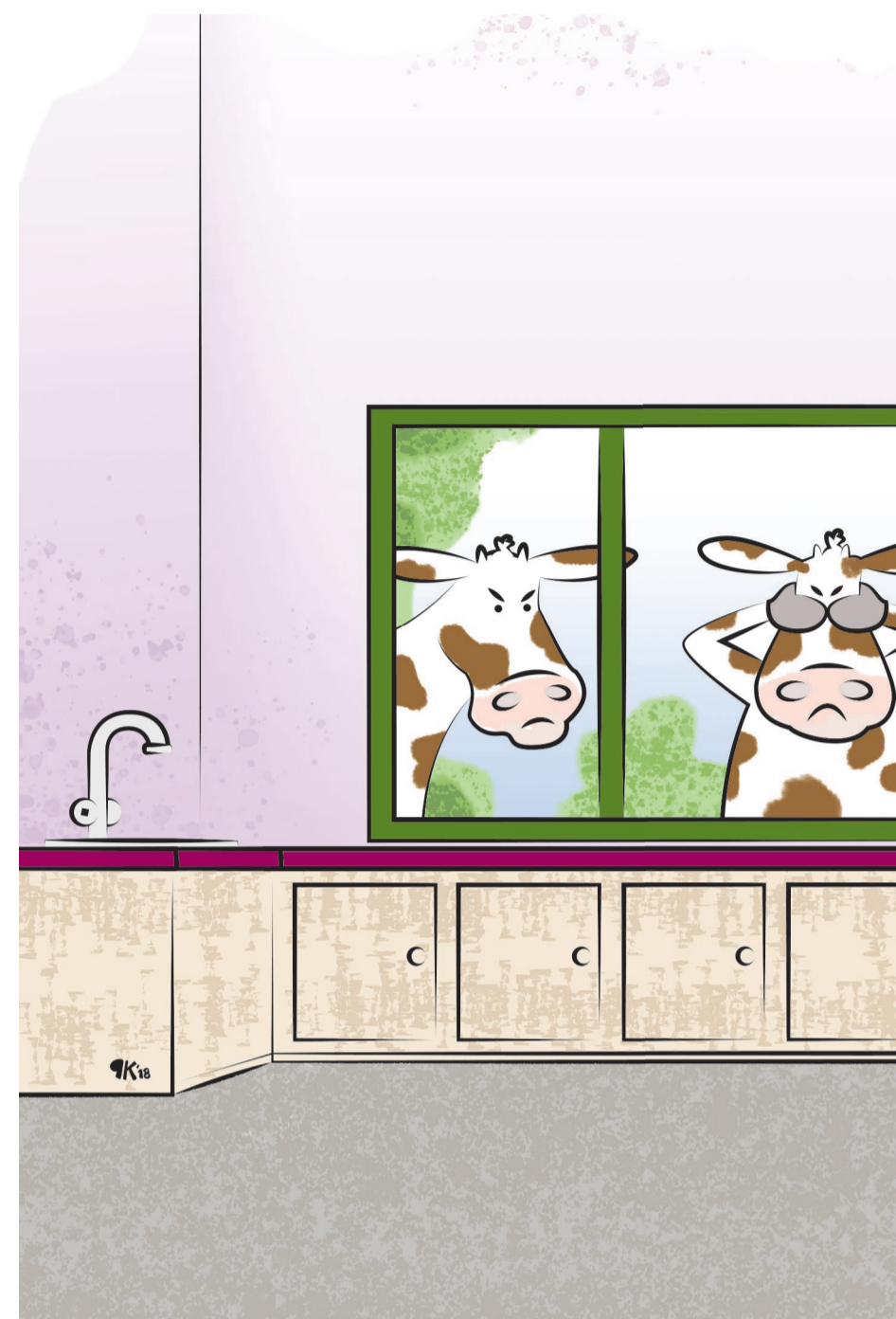

Stil verdriet binnen muren van geluk

Schoondochter en -moeder waken ergernis bij elkaar op. Zoon en vader weten geen raad met de onhoudbare situatie.

In Oost-Nederland is het gebruikelijk dat, in geval van bedrijfs-overname, de kinderen naast hun ouders gaan wonen. Ogen-schijnlijk is het de ideale situatie, vooral uit praktisch oogpunt.

Maar is deze situatie wel zo ideaal? Volgens agropsycholoog Henk Kortterink kan het ideaal zijn, maar hij weet dat er ook vaak wordt geleden achter de gespeelde glimlach.

Mark (37), Anne (35) en (schoon) ouders Herman en Fien* (beiden 67) zijn bereid hun verhaal te vertellen, mits de situatie onherkenbaar op papier wordt gezet. Tien jaar geleden nam Mark de melkveehouderij van zijn ouders over. In datzelfde jaar trad hij in het huwelijk met Anne. Het sprookje leek compleet. De ouderlijke woning werd gesloopt en maakte plaats voor een nieuwe dubbele woning. Maar, weldra maakte het ogenschijnlijk ideale plaatje plaats voor de nodige ergernissen binnen de muren van geluk.

Grote twijfel

Herman, Fien, Mark en Anne zitten aan de keukentafel. De koffiepot pruttelt en de sfeer is gemoedelijk. „Maar dat was anders”, bijt Fien het spits af. „Toen Mark verkering kreeg met Anne, hadden pa en ik zo onze twijfels. Anne is in de stad opgegroeid. Daar is niets mis mee, maar stiekem hadden vader en ik gehoopt dat Mark thuis was gekomen met een boerendee. Dat was, achteraf een heel foute gedachte en hiermee hebben we Anne ook echt tekortgedaan.” Op de vraag waarin dat ‘tekortgedaan’ zich uitte, steekt Fien de hand in eigen boezem. „Ik had gehoopt dat Anne zich het boerenleven eigen zou maken. Maar in mijn optiek was dat geenszins het geval. Een flinke boerenvrouw drijft de koeien naar binnen, maakt het tanklokaal schoon en voert de kalveren. Anne was óf op pad óf ze zat achter de pc. Dat zag ik wel, wanneer ik via de tussendeur binnenkwam om een pan stampot op het aanrecht te zetten. Zodoende wist ik zeker dat er geen liflafjes op tafel kwamen. Immers, onze zoon moest toch een fatsoenlijk bord eten voorgeschoteld krijgen?” Mark lacht. „Ma is van de ouderwetse stempel. Een pan pasta vindt ze maar niks. Maar ik kan er best op werken hoor.” Het zijn slechts luttele voorbeelden van de ergernissen die zich ophoopen binnen de familie. Vader kreeg gezondheidsklachten. Het viel hem steeds zwaarder om mee te wer-

ken op de boerderij. Moeder nam zijn taken deels over, met als gevolg dat Anne zich schuldig begon te voelen. Anne: „Natuurlijk zat het me niet lekker wanneer ik vanuit mijn kantoor Fien zag slepen met melkemers of wanneer ze de melkdoeken op de waslijn hing. Maar, ik ben freelance fotograaf en dat betekent dat ik óf op pad ben óf achter de pc zit om te werken. In Fien’s optiek was mijn vak maar een vaag gebeuren. ‘Plaatjes knippen’, zei ze weleens. Dat sneed door mijn ziel. Maar, met dat ‘plaatjes knippen’ droeg ik toch behoorlijk bij aan ons inkomen. En dat is mooi meegenomen, zeker in deze tijd.”

Ongenoegen

Anne zegt zich jaren gast in eigen huis te hebben gevoeld. „Ik wilde de tussendeur op een gegeven moment wel dichttimmeren. Het geloop over en weer kwam me de keel uit.” Daarentegen zegt Fien dat ze zich niet meer welkom voelde. Haar bedoelingen waren toch goed? Duidelijk is dat zowel Fien als Anne pittige tantes zijn. Ieder op haar manier. Anne is een rommelkont die rustig slaapt, ook al overwintert de loungeset in de tuin. Fien is een secure vrouw, die medio september de tuinstoelen invet met olie en deze naar de kelder sleept. Bovendien hecht Fien grote waarde aan de tradities in de buurt. Al die jaren heeft ze nog nooit een verjaardag van de buurvrouwen overgeslagen. Anne daarentegen besloot vanaf het moment dat ze in de buurt kwam wonen, hier niet aan te beginnen. „Ik wil geen verplichtingen opgelegd krijgen. Dat geldt ook voor het wekelijks kerkbezoek. Bij Herman en Fien is dat een vast onderdeel van de zondagochtend en uiteraard respecteer ik dat, maar leg ik mij deze verplichting niet op.

Hulp

Vorig jaar rond deze tijd vond er een kentering plaats. Anne las een artikel in de krant over Henk Kortterink. Hij verleent professionele, psychologische hulp aan boeren. Mark: „Ik stond, in tegenstelling tot Anne, helemaal niet open voor een mediator. Immers, het zou toch van de zotte zijn

dat we de onderlinge frustraties niet samen konden oplossen? Maar Anne meende het heel serieus. Ze liep tegen een burn-out aan en verlangde zelfs naar een at driehoog-achter, zodat ze rust kreeg. Uiteindelijk stemde ik er, zij het schoorvoetend mee in, dat Anne contact zou opnemen met Henk Kortterink. Hoewel ik in mijn achterhoofd ink rekening hield met een compleet ramscenario.

Bekend verhaal

Voor psycholoog Henk Kortterink was deze situatie niet onbekend. De helft van de problematiek die ik in mijn dagelijkse werk tegenkom, is vergelijkbaar met de situatie waarin Herman, Fien, Mark en Anne zaten. Dikwijls zijn de ergernissen dan al zo hoog opgelopen dat het echt noodzakelijk is hulp in te schakelen om blijvende schade in de familie te voorkomen. Nadat Anne contact met me opnam, leek het me juist om eerst een persoonlijk gesprek met haar en Mark aan te gaan. Tijdens dit eerste gesprek was ik uitsluitend een luisterende factor. Anne viel over haar woorden, maar het luchtte haar zichtbaar op. Mark daarentegen voelde zich enorm ongemakkelijk, omdat hij zich realiseerde dat er hoe dan ook tevens een gezamenlijk gesprek met zijn ouders zou moeten komen. Het is begrijpelijk dat hij tegen deze confrontatie opzag, hij wilde immers zijn ouders, de grondleggers van de melkveehouderij ón zijn toekomst, niet teleurstellen. Maar hij begreep ook Anne’s onvermogen om op deze voet verder te gaan. Tijdens dit eerste gesprek kwam duidelijk naar voren dat hij beslist achter Anne staat, maar dan achter gesloten deuren. Mark vond het dan ook lastig om zijn mond open te trekken tegenover zijn

ouders. Hoewel ik regelmatig op het punt stond mijn ouders te zeggen dat we elkaar in ieders waarde moeten laten en elkaar de vrijheid moeten gunnen, kreeg ik het niet over mijn lippen. Ik zag mijn moeder bij voorbaat huilend aan de keukentafel, jammerend dat haar bedoelingen alleen maar goed zijn. En dan mijn ingetogen vader die met een van pijn vertrokken gezicht zou mompelen dat het misschien beter was om te verhuizen naar het dorp. Mijn gevoelens werden heen en weer geslingerd tussen Anne en mijn ouders. Vreselijk! Henk Kortterink zegt er zeker van te zijn dat menig lezer zich in dit verhaal herkent. Ik begreep de gevoelens van Mark volkomen, maar legde hem ook voor dat ieder mens, jong of oud, een oplossingsgericht vermogen in zich heeft en dat het heus nog niet vijf voor twaalf was. Na het eerste gesprek met Mark en Anne stelde ik voor dat zij Herman en Fien zouden vertellen wat hun dwars zit. Een moeilijke taak, maar om nog meer onderlinge spanningen te voorkomen was het noodzaak. We namen afscheid met de afspraak dat ze contact met mij zouden opnemen over het verloop van dit gesprek.

Tranen

Mark en Anne hikten er nog twee weken tegenaan om daadwerkelijk met Herman en Fien in gesprek te gaan. Het werd een gesprek waar de nodige tranen vloeiden. Mark’s doemscenario van een teleurgestelde moeder en verdrietige vader kwam uit. Het voelde of ik mijn ouders afviel. Dat ik ondanks de kans die ze me gaven om de boerderij over te nemen ondankbaar was. Maar het tegendeel is waar. Ik ben vader en moeder zeer erkentelijk en hou intens veel van hen, maar

Anne is mijn soulmate, ik zou niet weten wat ik zonder haar moet en op termijn wil ik dolgraag een gezin met haar stichten.

Gevoelens uitspreken

Tijdens dit emotionele gesprek kwam ook de naam Henk Kortterink ter sprake. Schoorvoetend stemden Herman en Fien in om samen met hem om de tafel te gaan, mits de problematiek binnenskamers werd gehouden. Uiteindelijk werden dat een aantal gesprekken die verhelderend werkten. Henk: Ik ben beslist geen booschapper en heb ook geen klinkklare oplossingen. Maar door de was van emoties probeer ik de situatie duidelijk in kaart te brengen en stel vragen. Wat zou er moeten gebeuren om samen weer door een deur te kunnen? Anne wist het antwoord: Letterlijk de (tussen)deur op slot, ze apte het er spontaan maar heel serieus uit. En hoewel met name Fien schrok van deze opmerking, probeerde ze begrip te brengen voor haar schoondochter’s privacy-argument. Anne: Dat waardeerde ik echt en ik liet het ook zeker niet na dat te zeggen. Maar tevens sprak ik ook mijn gevoelens van schuld uit die ik ervoer wanneer ik Fien aan het werk zag op het erf. Ik b0n gewoon geen geboren boerin. Ik ben fotograaf. Daar ligt mijn passie en dat is ook een inkomstenbron die, zeker in deze tijd, mooi meegenomen is. Fien: Ik heb me nooit bemoeit met de bedrijfsadministratie, maar van Mark begreep ik dat Anne met het schieten van plaatjes een behoorlijke steen bijdraagt aan het inkomen. Het was ócht onwetendheid van mij en ook ik liet het niet na haar dat te zeggen. Het gesprek veranderde al snel de sfeer. Tijdens de gesprekken merkte

ik dat de gespannen schouders geleidelijk een ontspannen houding aannamen, zegt Kortterink. De irritaties maakten plaats voor wederzijds respect en begrip. Begrip voor ieders geloof, levensopvattingen en tradities. Respect voor elkaars werkzaamheden en de behoefte aan privacy.

Hard werken

Bij Herman, Fien, Mark en Anne was het nog geen vijf voor twaalf. Samen namen ze de stap om ócht met elkaar in gesprek te gaan, hoe moeilijk ook. Maar door te praten werden de ogen ink geopend. Aan het voorgestelde plan van Henk Kortterink werkten ze alle vier hard. En nog. Henk: Het is beslist niet zo dat met een paar gesprekken de gemoederen gesust zijn hoor. Tien jaar frustratie en ergernissen worden niet zomaar uitgewist. Maar er wordt nu onderling gesproken. Tevens en dat vond ik mooi tijdens een van de laatste gesprekken worden er complimentjes gegeven en wordt er weer gelachen. Ik mocht er getuige van zijn dat Anne haar camera in de handen van Fien drukte en Fien de melkemers overgaf aan Anne. Ik had medelijden met de verbaasde kalffes van Fien, maar ook met de opdrachtgevers van Anne. Nu is er sprake van wederzijds begrip en zo hoort het ook.

*Om privacy-redenen zijn de namen ge ngeerd. De echte namen zijn bij de redactie bekend.

Tekst: Jolanda Groothuis
Beeld: Patrick Klumper

 Zoekt u ook hulp? redactie@agrio.nl of tel. 0314 - 62 64 38

Ik wilde de tussendeur wel dicht timmeren